

Theologie „přirozená“

Obvykle se „přirozenou theologií“ rozumí prostě theologie filosofická. To je však právě ten největší problém: je filosofie „přirozená“? Pokud ano, vzniká otázka, proč to tak dlouho trvalo, než byla ustavena, a proč k tomu došlo jen na jediném místě, totiž ve starém Řecku. Na druhé straně tu máme situaci předfilosofickou: je také mýtus něčím „přirozeným“? To by zase znamenalo, že každý člověk je „přirozeně“ mýtofilní i „přirozeně“ nakloněn filosofii. Může být mýtus stejně „přirozený“ jako „filosofie“? – Zdá se, že tu je zapotřebí blíže vyjasnit, co vlastně rozumíme onou „přirozeností“. Pokud ve shodě se samotným slovem uznáme, že přirozené je to, čeho se člověku dostává „od přírody“, pak je zřejmé, že „od přírody“ není ani mýtus, ani filosofie. Význam slova „kultura“, obvykle stavěný do opozice proti slovům „příroda“ a „přirozenost“, poukazuje na to, že ani mýtus nepochází „od přírody“, nýbrž že je věcí kultury a kultivace, věcí zasvěcování a vzdělávání. Tím spíše to ovšem platí o filosofii. Termín „přirozená theologie“ je tedy velmi nešťastný: může znamenat vlastně jen to, že jde o theologii, která je ustavena a rozvíjena jen za použití „přirozeného rozumu“, tedy nikoliv na nějakém základě mimorozumovém resp. na takovém, který si onen rozum sám nemůže postavit ani vymyslet. To má zase jiné vady, a proto se tímto chápáním musíme zabývat zvláště, až půjde o tzv. „přirozenost“ rozumu (viz tedy tam). Nyní však je zřejmé, že termín „přirozená theologie“ je vlastně nesmysl a že jej musíme striktně odmítat. Zcela jiným problémem pak je termín „filosofická theologie“. Tu mohou některé typy filosofování snad připouštět, ale já také tento termín odmítám. Ne proto, že by nedával smysl, ale proto, že každou filosofickou theologií zcela věcně, bez ohledu na povahu termínu, považuji na filosoficky nelegitimní.

(Písek, 930819-2.)